

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IX. Omnes redditus episcopatus vacantis ad Regem pertinent, atque etiam omnia mobilia Episcopi, si decesserint intestatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

jura investiendi Episcopos ante consecrationem, dum Pontificibus Romanis obtemperant ita cupientibus, jure suo usos esse quoad feuda, ut Papa Callistus approbaverat. Ea mihi semper mens fuerat, hujus moris originem arcessendam esse à jure feudorum. Sed in hanc sententiam facilius transgressus sum post inspecta mandata à Rege Philippo Pulcro data Archiepiscopo Senonensi & Episcopo Antissiodorensi, quibus jubet ut in controversia quadam exorta in Ecclesia Carnotensi Summo Pontifici repræsentent quænam in ea causa sint jura regia. Extant mandata illa in quodam Regesto Camera Computorum Paris. fol. 313. ubi hæc leguntur: *Sicut feodus vassallo vacans, interim cum suis redditibus à domino licitè occupatur, & propter defectum hominis, ut vulgari nostræ patriæ verbo utamur, de jure & generali consuetudine regni nostri per dominum, quousque superveniat persona que illi serviat, licitè detinetur, sic nos & nostri antecessores, vacante Ecclesia Carnotensi, & temporalem jurisdictionem & bona temporalia accipimus, & nostros facimus omnes fructus qui proveniunt ex eisdem. Non solum autem nostram potestatem in bonis episcopalibus exercemus; imò bona temporalia Præbendarum & Dignitatum, sive sit jurisdictio temporalis, sive alia bona temporalia que possint ad aliquem pertinere, cum vacante Præbenda vel Dignitate concedimus, & de eis, predicto tamen modo, disponimus nostro jure.*

VII. Verum quoniam facilis est excursus ab æquo ad iniquum, quoties privata utilitas urget, hinc factum est ut prætextu custodia Regalium auctoritas regia ad se traxerit usum fructum decimarum & in universum omnium reddituum temporalium. Cum itaque redditibus quorundam bonorum, veluti Regalium, optimo jure Reges fruerentur, paulatim factum est ut in Ecclesias quasdam introducta sit consuetudo fruendi universis redditibus. In quo tamen non omnino peccasse videntur Reges nostri; cum id eo prætextu fieri potuerit, quod cum patrimonium episcopatus velut bona mobilia possiderentur ab Episcopo, evedta per consequentiam erant ad dignitatem feudorum. Nam quoad redditus qui vulgò *spirituales* dicuntur, magna Ecclesiarum pars, cum decimis & oblationibus, laïcis in feudum data fuerant à Pippino, Carolo magno, & Ludovico Pio, cum consensu Ecclesiæ Gallicanæ, ut alibi ostendo; quæ deinde ecclesiasticis viris concessæ sunt, ex permisso Regum. Itaque Principes non omnino destituti erant ratione, ut contenderent servitia & debita feudorum, in hujuscemodi redditibus imposita, extincta non esse vi

consensus regij adhibiti liberalitati laïcorum erga Ecclesias, qui ea ad ipsas omnino transtulerant. Adde quod licet jus percipiendi decimas spirituale sit, decimæ tamen sunt temporales; ut aiunt Canonici Juris interpretes. Quoniam verò collatio Beneficiorum censetur pertinere ad fructus, secundum quod in libris Decretalium continetur, eo jure prorsus opportunè usi sunt Reges, ut usum inveherent conferendi Præbendas, quarum provisio ad Episcopum pertinebat. Profectum enim hinc esse jus illud regium, ut collatio Beneficiorum interim dum Regalia aperta est vacantium ad Regem pertineat, probatur ex rescripto Alexandri III. edito in antiqua collectione Decretalium quam publici juris fecit Antonius Augustinus: ex quo rescripto discimus Regem Angliæ Henricum secundum frui solitum redditibus episcopatus vacantis, & in consequentiam hujus possessionis, Præbendarum quoque collationem ad se traxisse. *Episcopo de medio sublato, inquit Alexander, & redditibus episcopatus ad fiscum devolutis, cum quadam Præbenda in jam dicta Ecclesia vacaret, carissimus in Christo filius noster H. illustris Rex Anglorum eam Thoma Clerico suo contulit, cui etiam aliam postmodum in eadem Ecclesia vacantem, cum archidiaconatu, ad quem dicitur pertinere, concessit. Quas insimul non debet habere, cum nulli sit licitum in una & eadem Ecclesia duas Præbendas obtinere.*

VIII. Reges nostros redditibus episcopatus vacantis frui solitos jam inde à temporibus Ludovici junioris absoluta est auctoritas. Nam cum Parisiensis Episcopus è vita excessisset anno millesimo centesimo sexagesimo primo, ait idem Ludovicus episcopatum illum & Regalia in manum suam devenisse, id est, non solum Regalia sive feuda, sed etiam universum episcopatum. Eam tamen in ea possessione cautionem adhibet, ut declaret nolle se ad suam utilitatem convertere oblationes & redditus altaris Capiceriæ, quos cuidam puellarum monasterio addicit: *Episcopatus, inquit, & Regale in manum nostram venit, & similiter Capiceriæ redditus. Sed cum oblationes & redditus altaris nollemus accipere &c.*

IX. Episcopus quoque Matifconensis professus est anno mccc. omnia Regalia regni Franciæ ad Regem pertinere dum sedes vacat, & Regem de redditibus eorum statuere posse non secus ac Episcopum ipsum. Quod si Episcopus discesserit intestatus, non solum ad Regem pertinere redditus episcopatus, sed etiam omnia mobilia Episcopi defuncti. *Omnia regalia, inquit, & omnes proventus Regalium existentes in regno Fran-*

& Imperij Lib. VIII. Cap. XXIII. 441

eiè liberè sunt Domini Regis Francia, sicut & ea Episcopus liberè possidebat. Et si Episcopus Matificonensis decesserit intestatus, tam omnia mobilia quam omnes proventus sunt Domini Regis Francia liberè & absolūtè.

X. Collationem autem Præbendarum jam fuisse introductam anno M C X C. fidem facit testamentum Philippi Augusti, cujus hæc sunt verba: *Si Præbenda vel aliquod Beneficium ecclesiasticum vacaverit quando Regalia in manu nostra venient, Regina & Archiepiscopus vultis honestis & literatis consilio fratris Bernardi conferant; salvo tamen donationibus nostris, quas per literas nostras patentes quibusdam fecimus. Hæc ultima clausula continet donationes anticipatas, quæ prorsus erant gratiæ expectatiuæ.*

[*Hunc usum conferendi Præbendas Ecclesiæ vacantis, in cuius possessione sunt Reges nostri, antiquiorem esse Philippo Augusto dicimus ad Hildebertum. Steph. Baluzius.*]

XI. Quapropter idem Philippus Augustus apud Innocentium tertium aiebat anno M C C X. se Præbendam quandam sede Laudunensi vacante contulisse Thomæ de Argentolio Clerico suo secundum antiquam & approbatam consuetudinem regni; petebatque à Summo Pontifice confirmationem huius provisionis. Quod rescripto suo non refutat Innocentius; sed causam ad examen Capituli Laudunensis remittit, ut intelligi possit an provisio à Summo Pontifice facta in gratiam cuiusdam Odonis præferenda sit ei quæ à Rege facta est in gratiam Thomæ de Argentolio. Quod si contingat Odonem præferri Thomæ, Regem orat ut id gratum habere velit ob reverentiam apostolicæ sedis & ipsius Innocentij. Ceterum potestas illa adeo solidata erat anno M C C L X V I. ut Clemens Papa quartus revocaverit provisionem quandam quæ auctoritate ejus facta fuerat de quadam Præbenda Remensi, quod Rex Ludovicus nonus conquereretur id tentatum fuisse adversus jura regia, affirmaretque quod vacantes conferri in Ecclesia ipsa Præbendas à tempore quo eandem Ecclesiam pastoris regimine contigit destitui, donec substitutus illi Archiepiscopus Regalia recipit à Rege. De eodem sancto Ludovico refert Nangius eum conferre solitum Præbendas Ecclesiarum cathedralium ubi sede vacante, ratione custodiæ Regalium, ex consuetudine pertinebat ad eum collatio Præbendarum. Gregorius verò decimus epistola sua data anno M C C L X X I. approbavit collationem archidiaconatus Senonensis à Rege factam sede vacante; tametsi Beneficium illud vacasset in Curia Romana, ob consecrationem Archidiaconi,

Tom. II.

quod archiepiscopatum Senonensem electus fuerat.

XII. Præter reditus episcopatus & collationem Præbendarum, spolia Episcoporum defunctorum pertinebant ad Regem; licet antiqui canones ab iisdem spoliis removissent Clericos & Metropolitanos, ac licet Urbanus secundus & Innocentius secundus eorundem spoliis occupationem laicis interdixissent. Reges tamen nostri possessionem illam retinuerant quoad quasdam Ecclesias; ut fidem facit Episcopus Matificonensis anno M C C I. cujus auctoritas paulò supra relata est. Sed idem disertius probatur ex epistola Regis Ludovici junioris, quæ extat Tit. I. cap. X V I. Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ, data anno M C L V I I. in qua remittit Episcopis Catalaunensibus veterem consuetudinem quæ ab officialibus regis usurpabatur, ut caperent omnia mobilia lignea aut ferrea & animalia quæ reperiebantur in domo episcopali. Sed disertis verbis retinet, secundum veterem consuetudinem, vinum, annonam, aurum, & argentum quæ tum fuerint in episcopatu: *Præter annonam, vinum, aurum, & argentum: quæ omnia, juxta vetustam consuetudinem, & manu & potestate regia retinemus. Idem Princeps simile privilegium concessit Theobaldo Episcopo Parisiensi, quod à filio ejus Philippo Rege confirmatum est, ut patet ex epistola quadam edita apud Gallandium in Tractatu de Franco-Allodio pag. 338.*

Vide Additionem ad caput XV III. hujus libri.

C A P V T XXIII.

Synopsis.

I. Imperatores quoque fruebantur jure occupandi spolia Episcoporum defunctorum. Sed id jus Ecclesiis remisit Fridericus secundus Imperator. Fructuum autem nomine comprehendebant etiam collationem Beneficiorum. Sed tamen Fridericus non remisit investituram per scriptum, neque jus recipiendi homagij ab Episcopis.

II. Post electionem Ottonis quarti, Principes Germani scripserunt ad Innocentium tertium abolitam ab Ottone fuisse consuetudinem occupandi bona mobilia Episcoporum morientium aut Abbatum Principum, statimque ut ea conferrentur successoribus.

III. Dubitandum non est quin Ecclesia orientalis reditus episcopatus vacantis conservaverit successoribus. Gubernatores tamen provinciarum bona mobilia Episcopi mortui dein occuparunt, & immobilium usum fructuum in suos usum converterunt. Ratio hujus immutationis investigatur.

IV. Id lege lata prohibuit Joannes Comnenus Imperator. Tum etiam frater ejus Manuel Comnenus: qui præterea edixit ne Gubernatores bona mobilia Ecclesiarum vacantium ad suam administrationem adungerent sibi que addicerent.

KKk

Tit. I. Libert. Eccl. Gal.

Tit. 16.